

TEKNOKULTTUURIN PYÖRTEISSÄ

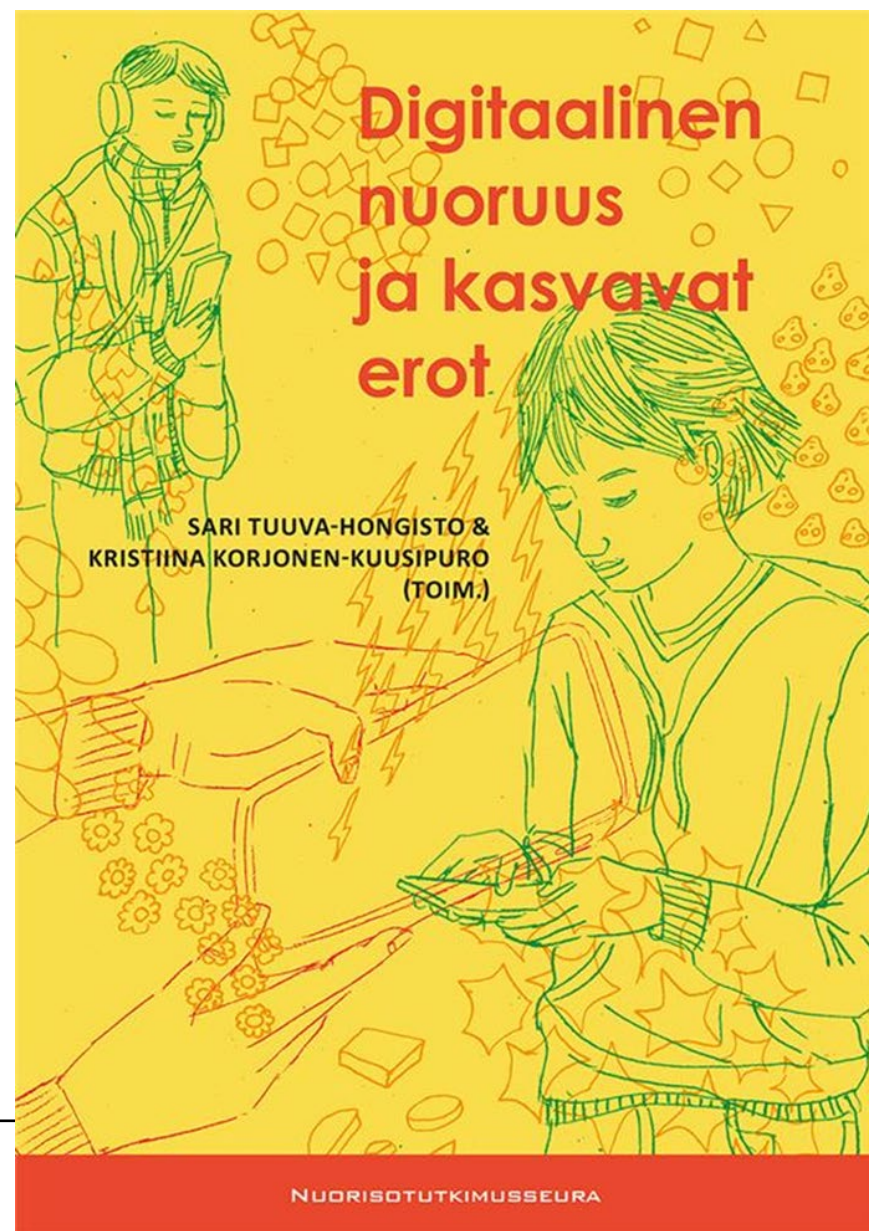
Digitukijoiden verkostoitumispäivät, Jyväskylä 22.5.2025

Kristiina Korjonen-Kuusipuro
kristiina.korjonen-
kuusipuro@xamk.fi

Juvenia

SANANEN TEKNOKULTTUURISTA JA PYÖRTEISTÄ

- Teknokulttuuri (Penley & Ross 1991) = erilaisten teknologisten laitteiden ja järjestelmien sekä ihmisten arjen yhteenkietouma.
 - **Moninaisten kertomusten rinnakkaisuus**
 - digitalisaatio, robotisaatio, virtuaalitodellisuudet, tekoäly, kyberia, metaverse...
 - **”Onko vain itsetarkoitus, että kaikki on digiä, digiä, digiä” eli jäävätkö ihmiset teknologian armoille?**
 - Teknologinen imperatiivi (Talsi & Tuuva-Hongisto 2007 eli sosiaalinen ja kulttuurinen paine hyödyntää teknologisia laitteita arjessa.
 - Teknologian ”taianomaisuus” (Shaw 2008)
 - Emme oikein tiedä mitä nämä kaikki teknologiat pitävät sisällään
 - Meille on kerrottu, että ne helpottavat ja parantavat elämäämme ja elämänlaatuamme.
 - **”JUURI JA JUURI OMA NENÄ PYSYY PINNAN YLÄPUOLELLA.”**
-

DIGITAALINEN OSALLISUUS

= Digitaalisten välineiden ja palveluiden avulla toteutuvaa osallisuutta digitalisoituvassa yhteiskunnassa.

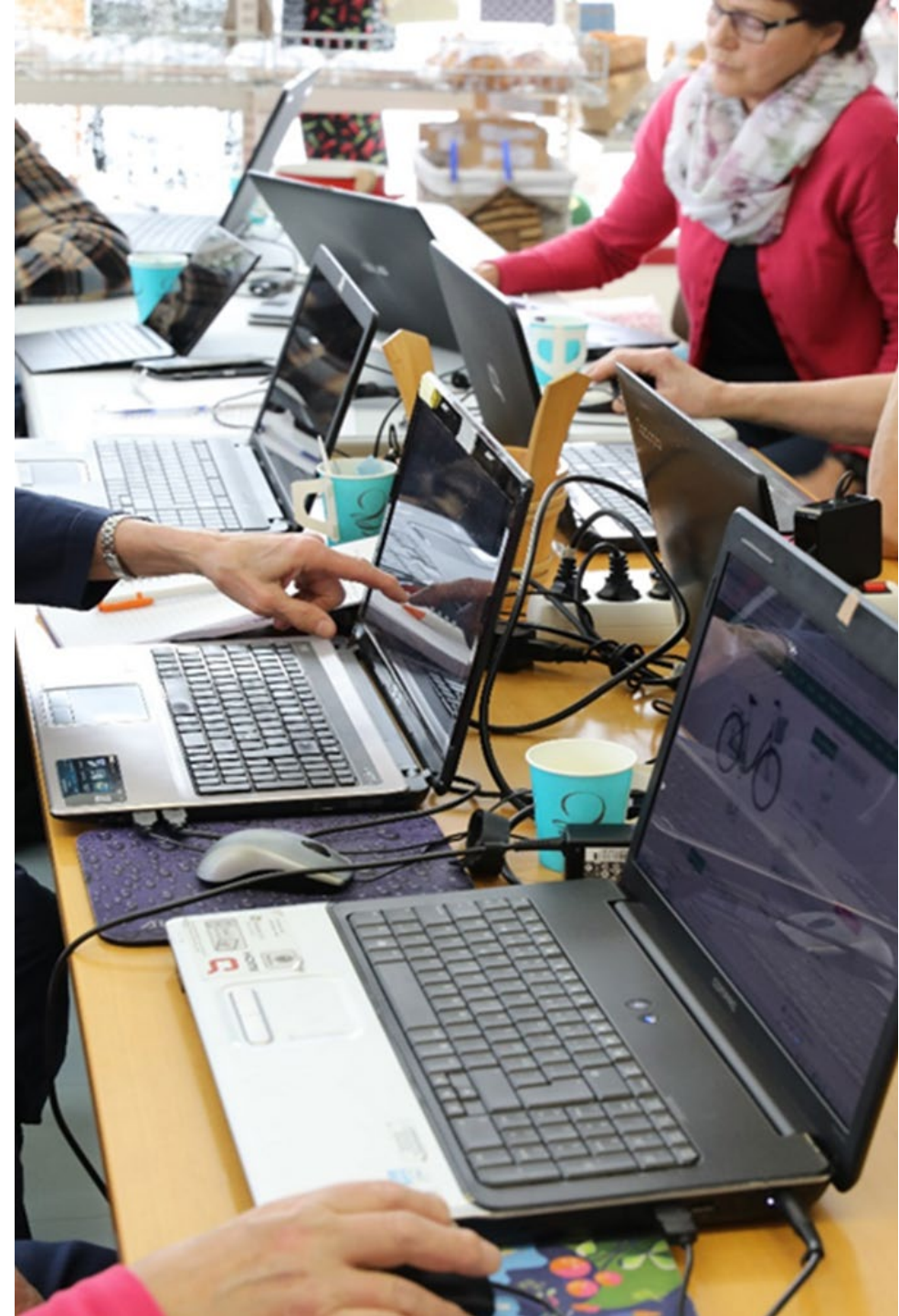
- Laaja-alainen ilmiö, johon kuuluu osallisuus 1) omaan elämään 2) vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa sekä 3) paikallisesti.
 - Ihmisillä voi olla verkossa monenlaisia rooleja: hän voi olla kokija, käyttäjä, kuluttaja ja yhä enemmän myös tuottaja.
 - Digitaalinen osallisuus tukee yhteiskunnallista osallisuutta!
-

DIGITAALINEN HYVINVOINTI

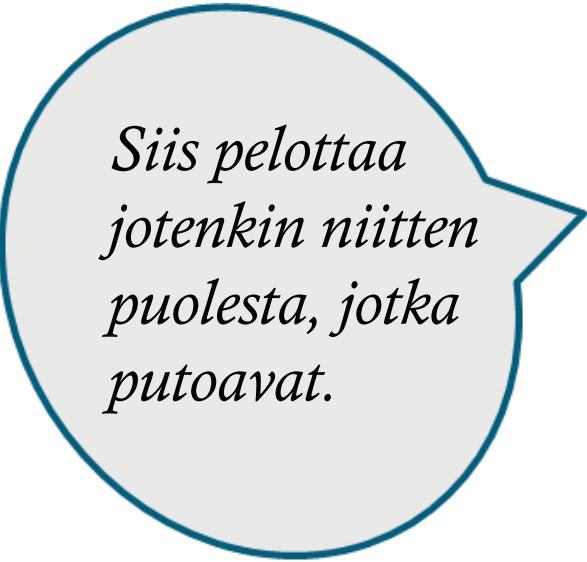
- Fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia arjessa, johon digitaaliset laitteet ja palvelut ovat tuoneet hyötyjen lisäksi uusia erityisiä haasteita. (Tammisalo ym. 2020, 16.)
 - Oleellista on kokonaisvaltainen hyvinvointi eli hyötyjen ja haittojen tasapaino.
 - Hyvinvoinnin voi nähdä tilana, jonka yksilö voi saavuttaa paitsi henkilökohtaisten ”digitaalisten hyvinvointitaitojensa” avulla, myös sellaisen yhteisön kautta, jonka normit, arvot ja odotukset edistävät sen jäsenten viihtyvyyttä, turvallisuutta ja tyytyväisyyttä. (Gui ym. 2017).
-

DIGITAALINEN TOIMIJUUS

- Mitä toimijuus on: Kuuluuko toimijuus pelkästään ihmisille vai syntyykö se suhteissa, joissa yhtenä osapuolena voi olla teknologia?
- Miten digitalisaatio voi vahvistaa ikääntyneiden toimijuutta?
- Miten digituki ja medialukutaidot vahvistavat ikääntyvien toimijuutta?
 - uudenlaiset yhteentulemiset ja yhdessä pähkäily
 - Yliauttaminen (Korpela ym. 2024.)

IKÄÄNTYNEET EIVÄT OLE YHTENÄINEN JOUKKO!

*Siis pelottaa
jotenkin niitten
puolesta, jotka
putoavat.*

- Suomalaisessa kulttuurissa korostuu itsenäisyys. Vanhenemisen katsotaan rakentuvan aktiivisuudesta, riippumattomuudesta, omaehtoisuudesta.
 - Ikääntyminen on **yhteisöllinen prosessi**, vaikka suomalaisessa yhteiskunnassa ikääntyminen nähdään pitkälti yksilön toimintana.
 - Ikääntyessä erot kronologisesti saman ikäisten välillä saattavat jopa entisestään kasvaa, ja ne kytkeytyvät erityisesti terveydentilaan, varallisuuteen, kognitiiviseen toimintakykyyn, sosiaalisiin suhteisiin sekä asuinympäristöön.
 - 65 vuoden iästä alkavaksi katsottava “ikäihmisyys” voi kestää jopa yli 30 vuotta. Vastaavasti nuoruus on pitkä aika, se kestää Suomessa 29:een ikävuoteen asti (Nuorisolaki 1285/2016).
-

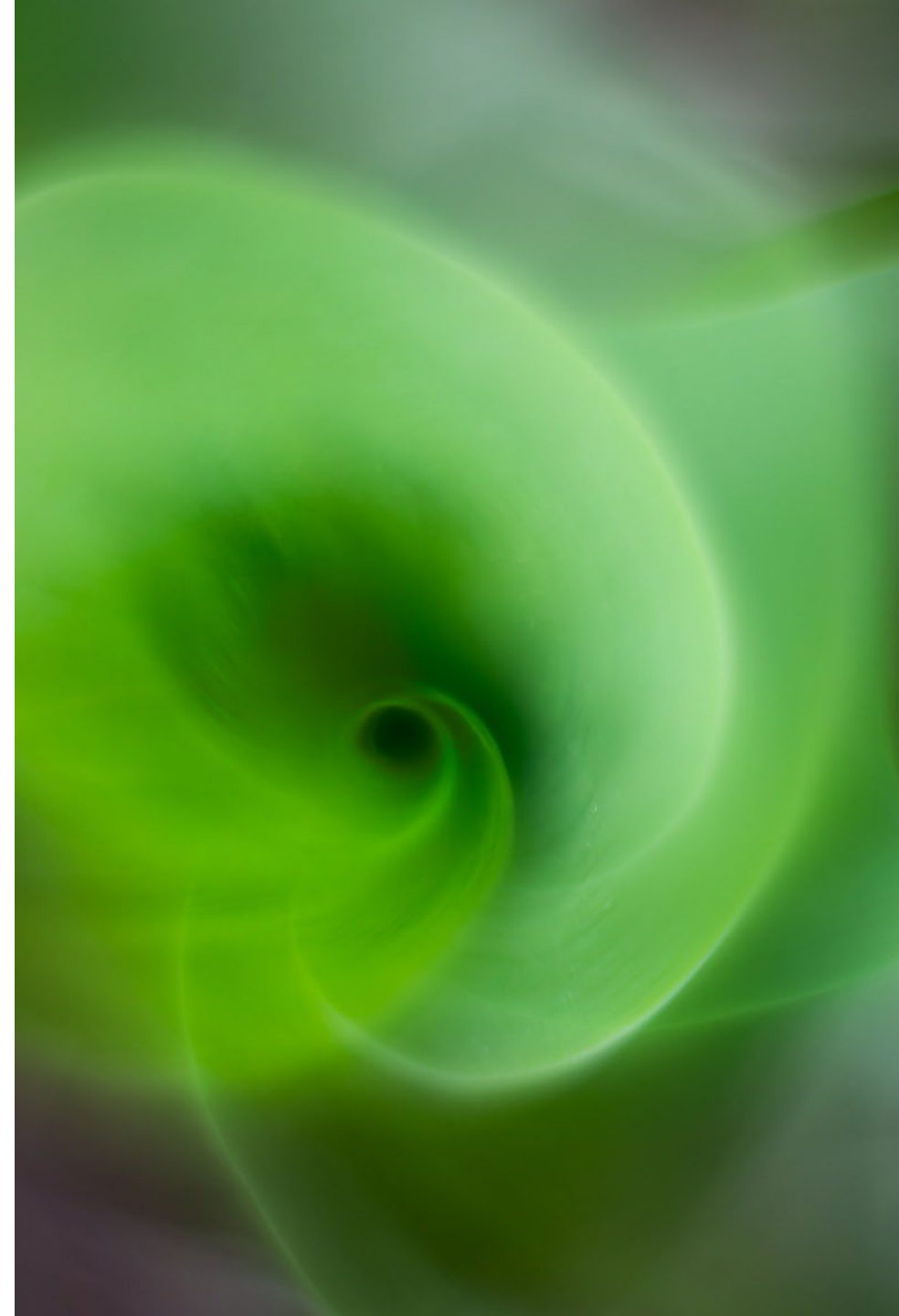
OPPIVA IHMINEN (HOMO DISCENS)

- Me kaikki opimme uutta iästä riippumatta.
 - Eri ikäiset oppijat ovat erilaisia ja heillä on omat erityispiirteensä.
 - ikääntyminen heikentää työmuistia > tarvitaan enemmän harjoittelua, muistiinpanojen tekemistä
 - ikääntyessä hienomotoriset taidot heikentyvät > enemmän aikaa
 - ajattelutaidot ja niiden vahvistaminen > sovelletaan opittua toisenlaisessa ympäristössä
 - oivaltaminen ja syvempi ymmärrys > mahdollisuus kysymyksien kysymiseen, yhdessä pähkäilyyn
 - Sisältöjä omien mielenkiintojen pohjalta, tekemällä oppiminen
 - **osallisuuden kokemuksen rakentaminen**
-

MONENLAISIA KOKEMUKSIA JA TUNTEITA

*Musta tuntuu, että tässä suomalaisessa yhteiskunnassa on sellainen, tulee sellainen **arvottomuuden tunne**: me ollaan vaan vaivaksi, me ei osata mitään. Ja sitten kuulee just tällaista, et sä nyt, et sun on pakko nyt muistaa ja osata.*

Monet asiat oli ennen paremmin, mutta monet asiat oli paljon huonomminkin. Niin tuota just se, että iäkkäät ihmiset hyötyis paljon enemmän siitä kun ne ajattelis eteenpäin ja pysyis vähän enemmän kartalla ja suostuis hyväksymään tällaisia nykyajan juttuja, että ainahan on, kun miettii että iäkkäät ihmiset on kuitenkin ostaneet aikoinaan pesukoneita ja kaikkee tommosia. Että ei käyty nyrkkipyykillä enää rannassa.

TUNTEET ILMAISEVAT KIPUPISTEITÄ

- Teknologian pyörteessä selviytyminen synnyttää tunnetiloja, jotka liittyvät yksilön toimijuuteen ja kyvykkyyksiin, laitteisiin, palveluihin ja yhteiskunnan digitalisaatiokehitykseen.
- On aivan sallittua olla harmistunut, ärsyyntynyt tai vihainen, jos asiat eivät toimi tai ovat hankalia.
- Turvattomuuden tunteet ovat yhteisiä nuorilla ja ikääntyvillä.
- Muistetaan kuitenkin ilo!

Mutta
kyllähän
minä kiroan
tämän
kanssa.

(Ks. myös Korjonen-Kuusipuro & Saari 2021.)

KIITOKSET JA LÄHTEET

- **Kiitokset hankkeille:** ACCESS – Supporting digital literacy and appropriation of ICT by older people (2018-2021) ja DEQUAL – Capturing Digital Social Inequality – Young digital natives' assumptorical agencies with in socio-technical imperatives and imaginaries (2020-2024).

Lähteitä:

- Korjonen-Kuusipuro K. ym., (toim.) (2022) Ikääntyvät digiyhteiskunnassa. Elinikäisen oppimisen mahdollisuudet. Gaudeamus, Helsinki.
 - Korjonen-Kuusipuro, K. & Saari, E. (2021) Huolta, ärsyyntymistä, pelkoa ja ahdistusta. Ikääntyvien kielteiset tunteet digitalisaatiossa. Yhteiskuntapolitiikka 86(4), 371-382.
 - Korjonen-Kuusipuro, K. & Suopajarvi, T. (2022) Teknokulttuurin pyörteissä. Teoksessa Korjonen-Kuusipuro K. ym., (toim.) (2022) Ikääntyvät digiyhteiskunnassa. Elinikäisen oppimisen mahdollisuudet. Gaudeamus, Helsinki, 21-44.
 - Korpela, V., Pajula, L., & Hänninen, R. (2024). Investigating the multifaceted role of warm experts in enhancing and hindering older adults' digital skills in Finland. International Journal of Lifelong Education, 1–14. <http://dx.doi.org/10.1080/02601370.2024.2353176>
 - Rivinen, S., Rasi, P., Vuojärvi, H., Purtilo-Nieminen, S. (2021) Ikäihmiset tarvitsevat digitukea laaja-alaisempaa mediakasvatusta. Teoksessa Tiedoneuvonnan kehittämishanke SOFI (toim.) Ilmiökartta: digitaalisen median vaikutukset lapsiin, nuoriin ja ikäihmisiin. 30–33. https://acadsci.fi/wp-content/uploads/2023/06/Ilmiokartta_Digimedian-vaikutukset_koontiraportti_Sofi_2021.pdf
 - Tuuva-Hongisto, S. & Korjonen-Kuusipuro, K. (toim.) (2025) Digitaalinen nuoruus ja kasvavat erot. Nuorisotutkimusseura, Helsinki.
-

A person with blonde hair, wearing a white dress and a green backpack, stands with their back to the camera on a dark, rocky outcrop. They are looking out over a vast, scenic landscape featuring a large body of water (likely a lake or fjord) surrounded by numerous forested islands and peninsulas. The sky is filled with soft, colorful clouds in shades of orange, pink, and blue, suggesting a sunset or sunrise. The foreground shows the texture of the rock and a small puddle reflecting the person's legs.

**Tunne huominen.
All for the future.**

Kiitos!

